

351. *Steveniella satyrioides* (Spreng.) Schult. — Սպեննիկա սափրանման — Стивенелла сатириовидная

$$EN B 1 \text{ } ab \text{ (ii,iii,iv)} + 2 \text{ } ab \text{(ii,iii,iv)}$$

© Կամիլլա Թամանյան
© Kamilla Tamanyan

Սկզբնաղբյուրներ\References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
 հեղրարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Аверьянов Л. В., Нерсисян А. А. 2001. Род *Steveniella*.
Флора Армении, 10: 214–217. Liechtenstein.

Красная книга Армянской ССР. 1989: 185. Ереван.

Renz J. 1978. *Steveniella*. Flora Iranica, 126: 91–92. Graz.

Renz J., Taubenheim G. 1984. *Steveniella*. Flora of Turkey, 8: 514. Edinburgh.

Կոմպիլեր Ա. Ա. Ներսեսյան
Compiler A. A. Nersesyan

Կարեցողիկ: Վստանգված տեսակ է: Հանդիպում է 2 ֆլորիստի կական շրջաններում: Տարածման շրջանի մակերեսը 5000 քառ. կմ-ից պակաս է, բնակություն շրջանի մակերեսը՝ 500 քառ. կմ-ից պակաս:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 1 կարգավիճակով՝ ոչնչացման սպառնալիքի ենթակա տեսակ:

Ընդգրկված է CITES-ի կոնվենցիայի հավելվածում որպես Orchidaceae ընտանիքի ներկայացուցիչ:

Բեռնի կոնվենցիայի հավելվածում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ 15-40 սմ բարձրությամբ, ամբողջական պալարներով, սովորաբար միասերի: Ճաղիկները՝ կանաչ աղուա ծիրանագույն երանգով: Ճաղկապառի արտաքին մասերը՝ ամբողջությամբ միաձուլված են միմյանց հետ, ներսում՝ պլուտիկներով: Շուրթը՝ պարկանման խթանով: Բարձրաժեք գեղազարդալիկ բույս է:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Իջևանի (Աղայա լեռնազգագար) և Ջանգեդորի (Կապանի շրջակայք) ֆլորիստիկական շրջաններում: EOO 600 քառ. կմ է, AOO՝ 12 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 2: Հայաստանից բացի աճում է համարյա ամբողջ Կովկասում, Գրիմում, Հյուսիսային Ամատոլիայում, Հյուսիսային Իբրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզիոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է սաղորին լեռնային գոտում, ծ. մ. 900—1300 մ բարձրությունների վրա, նոսրաստառներում, անտառային բացասաներում, առավելապես կրաքարային հողերի վրա: Շաղկում է մայիս ամսին, սպաղարկում՝ հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակչության շրջաններ, արևալի մասնատվածություն, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ անտառտնտեսական միջոցառումների հետևանքով:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանություն չի իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. The extent of occurrence is less than 5000 km², the area of occupancy is less than 500 km².

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 1: Endangered species.

It is included in the Annex of CITES as representative of Orchidaceae family.

It is not included in the Annexes of the Bern Convention.

Description. Perennial herb 15–40 cm, with entire tubers, usually 1-leaved. Flowers greenish, tinged with purple. External perianth segments almost completely connate, spotted from inside. Labellum with saccate spur. Very ornamental plant.

Distribution. In Armenia it occurs in Idjevan (Aghaya mountain) and Zangezur (surroundings of Kapan) floristic regions. EOO is 600 km², AOO is 12 km², the number of locations is 2. Besides Armenia the species grows in the Caucasus, Crimea, North Anatolia and North Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 900–1300 meters above sea level, in open forests, forest glades, generally on clay soils. Flowering in May, fruiting in June.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, fragmented area, loss/degradation of habitats caused by forestry activities.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

352. *Cistanche fissa* (C.A.Mey.) G.Beck — Դևազի հաքված — Цистанхе рассеченная

EN B 1 ab(i,ii,iii,iv) + 2 ab(i,ii,iii,iv)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիչ: Վտանգված տեսակ է: Ներկայումս հայտնի է մեկ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը՝ 500 քառ. կմ-ից պակաս: Տեսակին սպառնում է տարածման և բնակության շրջանի կրճատում՝ կապված աճեալավայրերի պայմանների փոփոխության հետ և առաջին հերթին աղտոտների լվացման հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ միայնակ հաստ ցողուններով մինչև 50–60 սմ բարձրության: Ծաղկաբույլը՝ խիտ, հաստ մինչև 20 սմ երկարության և 5–8 սմ լայնության: Պսակը՝ բաց երկնագույն, թեթևակի զիգոմորֆ:

Տարածում: Հանդիպում է միայն Երևանի ֆորիստիկական շրջանում (Արարատի շրջակայք): EOO 85 քառ. կմ է, AOO՝ 12 քառ. կմ: Լոկալիտետները՝ 3: Հայաստանից բացի աճում է Նախիջևանում, Ադրբեջանում, Միջին Ասիայում, Հյուսիսարևելյան Անատոլիայում, Իրանում, Աֆղանստանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Մակարայծ բույս է: Ավելի հաճախ աճում է Artemisia և Tanacetum ցեղերի տարբեր տեսակների արմատների վրա: Աճում է ստորին լեռնային գոտու ծ. մ. 700–900 մ բարձրությունների վրա, աղտոտներում, աղակալված հողերի վրա, կիսաանապատային բուսականության մեջ: Ծաղկում է մայիս ամսին, պտղակալում՝ մայիս–հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճեալավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ կապված գյուղատնտեսական համդակների ընդարձակման և մեխորացիայի հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել հետազոտական աշխատանքներ պոպուլյացիայի ծավալը և կառուցվածքը ճշտելու և նոր աճեալայրեր հայտնաբերելու համար, պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել նոր ԲՀՊՏ արտաների վրա:

Category. Endangered species. At present one sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by changes in habitat conditions and first of all by wash off of saline soils.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb with solitary thick stem up to 50–60 cm. Inflorescence dense, thick, up to 20 x 5–8 cm. Corolla pale blue, slightly zygomorphic.

Distribution. In Armenia it occurs only in Yerevan (surroundings of Ararat) floristic region. EOO is 85 km², AOO is 12 km², the number of locations is 3. Besides Armenia the species grows in Nakhichevan, Middle Asia, North–East Anatolia, Iran, Afghanistan.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Parasite plant. More often grows on the roots of various species of Artemisia and Tanacetum genera. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 700–900 meters above sea level, in salt marshes, on saline soils, among semi-desert vegetation. Flowering in May, fruiting from May to June.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, area severely fragmentation, loss/degradation of habitats caused by land development for arable purposes and amelioration.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: survey on the number and range of sub-populations, search of new habitats, monitoring of the state of the population, establishment of new specially protected nature area on saline soils.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.

Цатурян Т. Г., Григорян С. Б. 1987. Род *Cistanche*.

Флора Армении, 8: 361–365. Ереван.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

353. *Cistanche salsa* (C.A.Mey.) G.Beck — Դևազի աղուրային — Цистанхе солончаковая

EN* B 1 ab(i,ii,iii,iv) + 2 ab(i,ii,iii,iv)

© Կամիլլա Թամանյան
© Kamilla Tamanyan

Կարեգորիա: Վտանգված տեսակ է: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ-ից պակաս է: Տեսակի հիմնական տարածման շրջանը գտնվում է Հայաստանի սահմաններից դուրս, հետևաբար սպառնալիքի կատեգորիան նվազեցվել է մինչև EN:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խառաբույս՝ միայնակ հաստ ցողուններով մինչև 40–50 սմ բարձրությամբ: Մողկաբույյլ՝ խիտ, հաստ մինչև 20 սմ երկարությամբ և 4–5 սմ լայնությամբ: Պսակը՝ դժգույն բաց երկնագույն, բերանի զիգոմորֆ: Բաժակը՝ ծուրաբեր, միանման մասերով, բաժակաթերթերը՝ եզրերից բլրա-մագնա:

Տարածում: Հանդիպում է միայն Երևանի ֆորիստիկական շրջանում (Երասխի և Խոր Վիրապի շրջակայք): AOO 8 քառ. կմ է: Լակալիտներ՝ 1. Հայաստանից բացի աճում է նաև Ադրբեջանում, Միջին Ասիայում, Անատոլիայում, Իրանում, Տիբեթում և Մանջուրիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Մակարոյծ բույս է, կապված է Chenopodiaceae ընտանիքի և Tanacetum ցեղի տեսակների հետ: Աճում է ստորին լեռնային գոտու ծ. մ. 700–900 բարձրությունների վրա, աղակալված հողերում և արոտներում, կիսասանապատային բուսականության մեջ, առաջիկ ջրանցքների ափերին: Մողկում է մայիսին, պայարեքում՝ հունիսին: Մողկման երկրորդ շրջանը դիտվում է սեպտեմբերին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ ղեգրադացիա՝ կապված գյուղատնտեսական հանդակների ընդարձակման և մեխրացիայի հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության միջոցառումներ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է կազմակերպել որոնողական աշխատանքներ՝ նոր աճելավայրեր հայտնաբերելու նպատակով և իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, նոր ԲՀՊՏ-ի ստեղծում արդյունքների վրա:

Category. Endangered species. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The main area of distribution of the species is situated beyond the borders of Armenia, thus the category of threat has been downgraded to EN.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb with solitary thick stem up to 40–50 cm. Inflorescence dense, thick, up to 20 x 4–5 cm. Corolla pale blew, slightly zygomorphic. Calyx synsepalous; lobes uniform, lanose on the margins.

Distribution. In Armenia it is found only in Yerevan (surroundings of Yerashk and Khor Virap) floristic region. AOO is 8 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in Azerbaidjan, Middle Asia, Anatolia, Iran, Tibet and Mongolia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Parasite plant. More often grows on the roots of the species of Chenopodiaceae family and Tanacetum genus. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 700–900 meters above sea level, in saline soils, among semi-desert vegetation, along the banks of irrigation canal. Flowering in May, fruiting in June. There is a second flowering in September.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by the expansion of arable land and amelioration.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: survey on population numbers and range, search of new habitats, monitoring of the state of the population, establishment of new specially protected nature area on saline soils.

Մկգրնադրյուններ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր \ Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.

Цатурян Т. Г., Григорян С. Б. 1987. Род *Cistanche*. Флора Армении, 8: 361–363. Ереван.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ
Compiler G. M. Fayvush

354. *Paeonia tenuifolia* L. — Քազվարդ նեղալերև — Пион узколистый

CR B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© Կամիլյա Թամանյան
© Kamilla Tamanyan

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
հերբարիումի նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Тахтаджян А.Л. 1966. Род *Paeonia*.
Флора Армении, 5: 7–9. Ереван.
Красная книга Армянской ССР. 1989: 186. Ереван.
Հազմով Ն. Խանջյան
Compiler N. Khandjyan

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայտնի է մեկ ոչ մեծ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից պակաս է:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 1՝ ոչնչացման անմիջական սպառնալիքի ենթակա տեսակ կարգավիճակով:

Ընդգրկված է Բեռնի կոնվենցիայի հավելվածում:

CITES–ի կոնվենցիայի հավելվածում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ կոնաձև հաստացած արմատներով: Յոդումը՝ մինչև 60 (90) սմ բարձրության: Տերևները՝ կրկնակի փետրաձև, մեղ գծային, մինչև 2 մմ լայնության մասերով: Վերին տերևները շրջապատում են ծաղիկը: Ծաղիկները՝ ցողունների գագաթներին միայնակ, 6–8 սմ տրամագծով, մուգ կարմիր պսակաթերթերով: Առէջները՝ դեղին: Պտղատերևիկները՝ 3, հազվադեպ 2, մոտ 2 սմ երկարության, շիկավուն քալոտությամբ: Սերմերը՝ արիւտավոր՝ սերմնաթիկնոցով:

Տարածում: Հանդիպում է միայն Չանգեզուրի ֆլորիստիկական շրջանում (Կապանի շրջակայք): AOO՝ 4 քառ. կմ, լոկալիտետը՝ 1: Ընդհանուր արեալը ընդգրկում է Կովկասը, ընդ որում՝ Նախակովկասը, Արևմտյան, Կենտրոնական, Արևելյան և Հարավային Անդրկովկասը, ինչպես նաև Բալկանյան թերակղզին, Արևելյան Եվրոպան, Փոքր Ասիան և Հյուսիսարևմտյան Իրանը:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում ծ. մ. 700–800 մ բարձրությունների վրա, շիբլակում: Ծաղկում է ապրիլ ամսին, պտղաբերում՝ մայիսին: Օժտված է գեղազարդային բարձր արժանիքներով:

Սահմանափակող գործոններ: Տարածման և բնակության շրջանի սահմանափակում, բնակավայրի կորուստ կամ դեգրադացիա կապված տարածքի յուրացման հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության համար միջոցառումներ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է հիմնել մի փոքր պահպանվող տարածք տեսակի աճելավայրում, կատարել որոնողական աշխատանքներ մոր աճելավայրեր հայտնաբերելու համար, մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. One small sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km².

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 1: Endangered species.

It is included in the Annex 2 of the Bern Convention.

It is not included in the Annexes of CITES.

Description. Perennial herb with cone-shaped roots. Stems 40–60 cm, unbranched. Leaves bipinnate; leaflets dissected into numerous thin linear lobes 0.7–2 mm broad. Upper leaves obvoluting the flower. Flowers solitary, terminal, 6–8 cm in diameter, dark red. Fruit a multifolliculus; each folliculus many-seeded. Seeds with arillus.

Distribution. In Armenia it grows only in Zangezur floristic region (surroundings of Kapan). AOO is 4 km², the number of locations is 1. The general area of distribution includes Ciscaucasia, West, Central, East and South Transcaucasia, Balkan Peninsula, Eastern Europe, Asia Minor and North–West Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 700–800 meters above sea level, in the shiblak. Flowering in April, fruiting in May. Very ornamental species.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by development of territories.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, search of new habitats, establishment of small protected area in the habitat of the species.

355. *Platanus orientalis* L. — Մուխ արևելյան — Платан восточный

$$ENB\ 1\ ab\ (iii) + 2ab\ (iii)$$

© Գեորգի Ֆայվուշ
© Georgi Fayvush

ՄԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ\References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Красная книга Армянской ССР, 1989: 188–189. Ереван.

Мулкиджанян Я.И. 1958. Род *Platanus*.

Флора Армении, 3: 9–12. Ереван.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

Կարեւորիս: Վտանգված տեսակ է: Ներկայումս հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա՝ Կովկասում ամենամեծ պուրակը: Տարածման և բնակություն շրջանների մակերեսը 500 քառ. կմ–ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է տարածման և բնակություն շրջանների նվազում՝ կապված աճման վայրերի ալանմանների փոփոխություն հետ:

Հայաստանին Կարմիր զորքի առաջին հրամարտության մեջ ընդգրկված էր 1 կարգավիճակով՝ ոչնչացման ամմիչախկան սպանակային ենթակա:

CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Մուգ մոխրագույն բնով սպիցիկ ծառ՝ մինչև 30 մ բարձրությամբ: Տերևները՝ խոշոր, խորը մասնաման հեգաբարժամ: Մալիկաբայրյալ՝ գնդաձև, 2–2,5 սմ տրամագծով, կալաված երկար կտրու-
նով: Պտուղիկները՝ վերևում սուր: Գ-եղալարադալյին ծառ է: Հայաստա-
նում՝ խոնավ օդադալարվածքում է կանաչադալարաման նպաստակով:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Ջանգեդուրի ինքնիշխանության շրջանում, Շավ գետի ողողատում և առանձին ծառեր մտակա անտառներում: AOO 25 քառ. կմ է: Լեկալիաեաթ¹: Հայաստանից բացի աճում է Ալբերջանում, Բաղկանյան թերակղզում, միջերկրածովյան ավազանի երկրներում, Առաջավոր և Միջին Ասիայում, Իրանում, Աֆղանստանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզիոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտու ծ. մ. 500–900 մ բարձրաբյուրեղների վրա, առաջացնում է պղպյակ, հանդիպում է նաև կաղնու ամառամեղերին: Մուկում է մարտ–սապրիլ ամիսներին, պաղպաղում՝ մայիս–հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ:

Պատկանություններ: Պատկանվում է «Սոսոս պուրակ» արգելավայրում, «Շիկամոյ» պետական արգելոցի տարածքում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Endangered species. At present one sub-population is known, the largest plane grove in the Caucasus. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 500 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by the changes in habitat conditions.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 1: Endangered species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. High tree, up to 30 m, with dark grey bark. Leaves large, deep palmate-quinquepartite. Compound fruit globular, 2–2.5 cm in diameter. Fruitlets acute at apex. Very ornamental tree, often used in gardening.

Distribution. In Armenia it grows only in Zangezur floristic region, in the alluvium of the river Tsav and several individual trees occur in the neighboring forests. AOO is 25 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in Azerbaidjan, countries of the Mediterranean Sea basin, West and Middle Asia, Iran, Afghanistan.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 500–900 meters above sea level, it forms groves and occurs also in oak forests. Flowering from March to April, fruiting from May to July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy.

Conservation actions. The species is conserved in "Grove of plane-trees" of "Shikahogh" State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

356. *Acantholimon caryophyllaceum* Boiss. — Ոգնաթուփ մեխակի — Акантолимон гвоздичный

VU* B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© Կամիլյա Թամանյան
© Kamilla Tamanyan

Կարեգործիչ: Խոցելի տեսակ է: Տարածման շրջանի մակերեսը պակաս է քան 5000 քառ. կմ, բնակության շրջանի մակերեսը՝ պակաս քան 500 քառ. կմ: Տեսակին սպառնում է տարածման և բնակության շրջանների կրճատում՝ կապված աճելավայրերի պայմանների փոփոխության հետ: Սպառնալիքի կատեգորիան իջեցվել է մինչև VU, քանի որ տեսակի տարածման ընդհանուր արեալը գտնվում է Հայաստանի սահմաններից դուրս:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բարձրկանման կիսազնայած քփիկ է: Բարձրները՝ փայլ, տերակաված տերևները՝ փշտա, սուր: Հասկի առանցքը՝ զարդաձև:

Տարածում: Հայաստանում աճում է Գարեդեգի ֆլորիստիկական շրջանում (Սեյմի լեռնանցք, Քարվանսարայի շրջակայք, Գնդեգ, Գնիշիկ, Խաչիկ, Ենգիջա, Մարտիրոս, Խնձորտա, Արինջ գյուղերի շրջակայք): EOO 760 քառ. կմ է, AOO՝ 40 քառ. կմ, լոկալիտները՝ 5: Հայաստանի սահմաններից դուրս աճում է Անատոլիայում, Հյուսիսային Իրաքում, Հյուսիսարևմտյան Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիզոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտուց մինչև ենթալպյան գոտի, ծ. մ. 1600–2600 մ բարձրությունների վրա, չոր քարքարոտ խճաքարոտ լանջերին, քարաքավածքների վրա: Մաղկում է հուլիս–օգոստոս ամիսներին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Մահմանափակող գործոններ: Մահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ գյուղատնտեսական գործունեության արդյունքում:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել նոր ԲՀՊՏ Խաչիկ և Գնիշիկ գյուղերի շրջակայքում:

Category. Vulnerable species. The extent of occurrence is less than 5000 km², the area of occupancy is less than 500 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by the changes in habitat conditions. Taking into consideration that the general area of distribution of the species is situated beyond the borders of Armenia the category of threat has been downgraded to VU.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Cushion-shaped undershrub. Stems laxly foliated. Flower stalks longer than leaves, unbranched. Spike rachis flexuose. Petals pink.

Distribution. In Armenia it occurs in Darelegis (Selim mountain pass, surroundings of Karavansaraj, villages Gnishik, Gndevaz, Khachik, Yengidja, Martiros, Khndzorut, Arindzh) floristic region. EOO is 760 km², AOO is 12 km². Locations are 5. Besides Armenia the species grows in Anatolia, North Iraq and North-West Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows from middle to sub-alpine mountain belt, at the altitudes of 1600–2600 meters above sea level, on dry stony slopes and screes. Flowering from July to August, fruiting in August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by agricultural activities.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, establishment of specially protected nature area in vicinity of the villages Khachik and Gnishik.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.

Мирзоева Н.В. 1956. *Acantholimon* Boiss.

Флора Армении, 2: 464–495. Ереван.

Rechinger K.H., Schiman–Czeika H. 1974. Plumbaginaceae. Flora Iranica, 108. Graz.

Assadi M. 2005. Plumbaginaceae Flora of Iran, 51. Tehran.

Կազմող՝ Մ. Է. Հովհաննիսյան

Compiler M. E. Oganessian

357. *Acantholimon fedorovii* Tamamsch. & Mirzoeva — Ոգնաթուփի Ֆյոդորովի — Акантолимон Федорова

CR B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© Էլեոնորա Գաբրիելյան
© Eleonora Gabrielyan

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
հերբարիումի նյութեր
Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Мирзоева Н.В. 1955. Новые виды акантолимонов из
флоры Армении. Докл. АН АрмССР, 21, 4: 183–188.
Мирзоева Н.В. 1956. *Acantholimon* Boiss.
Флора Армении, 2: 464–495. Ереван.
Красная книга Армянской ССР. 1989: 191. Ереван.
Մագմոդ Մ. Է. Հովհաննիսյան
Compiler M. E. Oganesian

Կարեգործիք: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հա-
րավային Անդրկովկասի էնդեմիկ է: Հայաստանում հայտնի է մեկ
փոքրիկ պոպուլյացիա, որի տարածման և բնակության շրջանների
մակերեսը 10 քառ. կմ-ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է տարած-
ման և բնակության շրջանների կրճատում՝ ածման պայմանների
փոփոխության և ներքին գործոնների պատճառով:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ
ընդգրկված էր 1 կարգավիճակով՝ ոչնչացման սպառնալիքի ենթա-
կա տեսակ:

CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Բարձրիկաման կիսազմադած թփիկ է: Ծաղ-
կակիրները՝ տերևների չզերագանցող: Հասկիկները՝ քաղմաթիվ, շատ
մանր, 6–7 մմ երկարության, երկշաք, համադրա կոմիմիդրած և միմյանց
ծածկող: Պսակաթերերը՝ սպիտակ կամ դժույլ վարդագույն:

Տարածում: Աճում է Մեղրու ֆլորիստիկական շրջանում (Ագա-
րակի շրջակայք): АОО 8 քառ. կմ է, լոկալիտետը՝ 1: Հայաստանի
սահմաններից դուրս հանդիպում է Նախիջևանում (մինչև Օրդուբադ
քաղաք):

**Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական
առանձնահատկություններ:** Աճում է սառնիկ լեռնային գոտում, ծ.
մ. 700–800 մ բարձրությունների վրա, չոր քարաբազու, խճաքաբազու
լանջերին, ժայռերի միջև: Ծաղկում է հունիս ամսին, պտղաբերում՝
հուլիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և
բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադա-
ցիա՝ ճանապարհաշինության և օգտակար հանածոների արդյունա-
հանման արդյունքում:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողու-
թյուններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել հետազո-
տական աշխատանքներ պոպուլյացիայի ծավալը և կառուցվածքը
նշանելու և նոր աճելավայրեր հայտնաբերելու համար, պոպուլյա-
ցիայի վիճակի մոնիթորինգ, սանդղել նոր ԲՀՊՏ Ագարակի շրջա-
կայքում:

Category. Critically endangered species. Endemic of Southern
Transcaucasia. One small subpopulation is known in Armenia. The extent
of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species
faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused
by the changes in habitat conditions and internal factors.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia
under Category 1: Endangered species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern
Convention.

Description. Cushion-shaped hemispheric undershrub. Flower stalks
shorter than leaves. Spikelets numerous, very small, 6–7 mm long, in
distichous spike, almost imbricate. Petals white or pale pink.

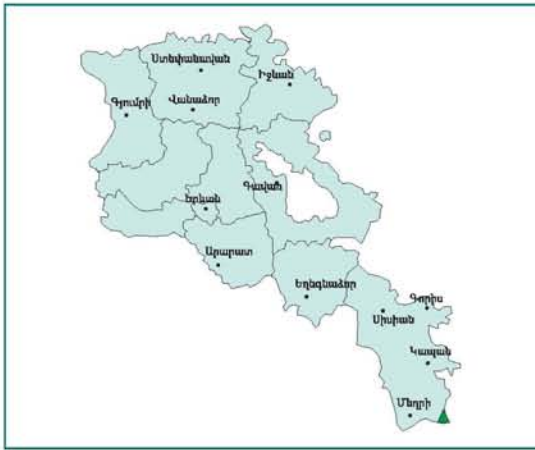
Distribution. In Armenia it grows in Meghri floristic region (surroundings
of Agarak). АОО is 8 km², the number of locations is 1. Besides Armenia
the species grows in Nakhichevan (up to the city Ordubad).

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in
lower mountain belt, at the altitudes of 700–800 meters above sea level, on
dry stony slopes, between the rocks. Flowering in June, fruiting in July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of
occupancy, loss/degradation of habitats caused by road construction and
mining industry.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: survey on
the population numbers and range, search of new habitats, monitoring
of the state of the population, establishment of new specially protected
nature area in the neighborhood of Agarak.

358. *Acantholimon festucaceum* (Jaub. & Spach) Boiss. — Ոգնաթուփ շյուղախոտային — Акантолимон овсянищевый

$$CRB\ 1\ ab(iii) + 2\ ab(iii)$$

© Էլեոնորա Գաբրիելյան
© Eleonora Gabrielyan

Կարեգործի: Կրիստիակական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայանի է միայն մեկ պապություն: Տարածման և բնակություն շրջանների մակերեսը 10 քառ. կմ–ից պակաս է: Տեսակին սպառնում է տարածման և բնակության շրջանների կրճատում, ընդիտյալ մինչև ամբողջական անհետացում՝ աճեղավայրերի պայմանների վտվույթության հետևանքով:

Հայաստանի Կոստանի գրքի առաջին հրատարակության մեջ բնագրով և չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բարձրիկամման կիսազնդածև քիիկ է: Մադկաիիքները՝ բացահայտքեն տերներիից երկար: Հասկիկները՝ բազմաքիվ, դասավորվադ ծառաուծու, քաուխ, բազմիցս ճաղավորվադ ծաղկարալում: զլխավոր առաուցքի վրա՝ հասկիկները միմյաուցից հեռադադ, երրալից ճաղիկների վրա և զազաքիի՝ հադարյա իմքովադ: Բաժակի եադալը՝ 8 մմ առաուազոդվ, աուորաշ 5– կադ 10– բլրակներով, սալխասկ, օղերը՝ սևալում:

Տարածում: Տարածվում է Մեղրու ֆորքիստիկական շրջանում, Նյուվալի գյուղի շրջակայքում: AOO 4 քառ. կմ է, լոկալիտետը՝ 1: Հալսատանի տանձաններից դուրս աճում է Իրանում:

Անասարանական, էկոլոգիական և ֆիզոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Անում է առդրին լեռնային գոտում, ծ. մ. մոտ 500 մ բարձրության վրա, չոր քարքարոտ լանջերին, ֆիզգանանման բուսականությամբ կազմում: Ճաղկում է հուլիս ամսին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Սահմանափակ տարածման և բնակության շրջաններ, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ ճանապարհաշինության արդյունքում:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Ամերսոնեշտ է կազմակերպել հետազոտական աշխատանքներ՝ նոր աճեցավայրեր հայտնաբերելու համար, իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի սոնդիրինգ, սաղեղծել նոր ԲՀՊՏ Նյութայի գյուղի շրջակայքում:

Category. Critically endangered species. Only one small sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species faces decline of the extent of occurrence and the area of occupancy caused by the changes in habitat conditions.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Cushion-shaped hemispheric undershrub. Flower stalks longer than leaves. Spikelets numerous, forming flexuose, lax, repeatedly branched inflorescence; on the main axis of which spikelets are remote, on the branches and apex — almost congested. Calyx limb 8 mm in diameter, indistinct 5–10-lobed, white; veins blackish. Petals pink.

Distribution. In Armenia it grows in Meghri floristic region (surroundings of the village Nyuvadi). AOO is 4 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in Iran.

Ecological, biological and phytocenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitude of 500 meters above sea level, on dry stony slopes, among phryganoid vegetation. Flowering in July, fruiting in August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by road construction.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, search of new habitats, establishment of specially protected nature area in the neighborhoods of Nyuvadi village.

Սկզբնաղբյուրներ\References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
հեղրաբիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.
Rechinger K. H., Schiman-Czeika H. 1974. Plumbaginaceae.
Flora Iranica, 108. Graz.

Assadi M. 2005. Plumbaginaceae. Flora of Iran, 51. Tehran.

Оганесян М. Э. 2007. *Acantholimon festucaceum* (Jaub. & Spach) Boiss. (Plumbaginaceae) – новый вид для флоры Кавказа. Флора, растительность и растительные ресурсы Армении, 16: 95. Ереван.

Կոմպիլեր՝ Մ. Է. Հովհաննիսյան
Compiler M. E. Oganesian

359. *Aegilops crassa* Boiss. — Այծակն հասար — Эгилопс толстый

CR B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
 © Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայտնի է ընդամենը մեկ ոչ մեծ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը ավելի փոքր քան 10 քառ. կմ և գտնվում է շինարարության համար ինտենսիվ յուրացման գոտում: Տեսակին սպառնում է անհետացում՝ կապված բնակության պայմանների փոփոխության հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 1՝ ոչնչացման անմիջական սպառնալիքի ենթակա կարգավիճակով:

CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Միամյա ուղիղ կանգնած խոտաբույս 30–40 սմ բարձրության: Հասկերը՝ խիտ քավոր, 5–10 սմ երկարության, 6–9 պաղպաղող հասկիկներով: Հասկիկները՝ 4–7 ծաղիկներով, 7–10 մմ երկարության: Ծաղկային թեփերը՝ 7–10 մմ երկարության, մինչև 8 մմ երկարության քիստով:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Երևանի ֆլորիստիկական շրջանում (Հրազդան գետի կիրճ Երևանի շրջակայքում). AOO՝ 4 քառ. կմ: Լոկալիտետը՝ 1: Տեսակը, քացի Հայաստանից, աճում է Հարավարևմտյան և Միջին Ասիայում, Իրանում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիլոգենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է սառնիկ լեռնային գոտում ծ. մ. 900–1100 մ բարձրությունների վրա, քարքարոտ լանջերին, գետերի հոլոված զարբերքի, քարաքափավածքների վրա: Ծաղկում է մայիս–հունիս ամիսներին, պաղպաղում՝ հունիս–հուլիսին:

Մասնամասնակող գործոններ: Տարածման և բնակության շրջանների ասիմանափակություն, աճելավայրի կորուստ կամ դեգրադացիա, հիմնականում կապված շինարարության, ռեկրեացիոն տարածման հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության միջոցառումներ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. Only one small sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². It is situated in the zone of intensive development for construction. The species faces extinction caused by changes in habitat conditions.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 1: Endangered species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Annual erect plant 30–40 cm. Spikes densely pubescent, 5–10 cm long, with 6–9 fertile spikelets. Spikelets 4–7-flowered, 7–10 mm long. Lemma 7–10 mm long; awn up to 8 mm long.

Distribution. In Armenia it grows only in Yerevan floristic region (Hrazdan river gorge in the surroundings of Yerevan). AOO is 4 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in South-West and Middle Asia, Iran.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 900–1100 meters above sea level, on stony slopes and screes, on grinded boulders of the rivers. Flowering from May to June, fruiting from June to July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused generally by construction, recreational trampling.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

Մկգրնադրյուններ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.

Красная книга Армянской ССР. 1989: 73. Ереван.

Цвелев Н. Н. 2006. Род Aegilops.

Конспект флоры Кавказа, 2: 260–264. Санкт–Петербург.

Назарова Э. А. 2009. Род Aegilops.

Флора Армении 11: 87–96.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

360. *Aeluropus repens* (Desf.) Parl. — Որդանիստր սողացող — Прибрежница ползучая

$$CRB\ 1\ ab(iii) + 2\ ab(iii)$$

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ\References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի
հեղբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.

Цвелев Н. Н. 2006. Род *Aelugorpus*. Конспект флоры Кавказа, 2: 360–361. Санкт-Петербург.

Габриэлян Э. Ц. 2009. Род *Aeluropus*.

Флора Армении, 11: 396–399.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆարվուշ

Compiler G. M. Fayvush.

Կարեգործի: Կրիստիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայտնի է բնդամենը մեկ փոքրիկ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը ավելի քիչ է քան 10 քառ. կմ և գտնվում է ինտենսիվ սոնտեսական գործունեության զոտում: Տեսակին սպառնում է անհետացում: Կապված բնակության միջավայրի պայմանների փոփոխության հետ:

Հայաստանի Կարմիր զորքի առաջին հրատարակության մեջ
ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ նաև CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ շատ ճյուղավորված, գեանատարած և խանգույցներում արմատակալվող ընձյուղներով: Ֆայտները՝ վեր բարձրացող, մինչև 30 սմ բարձրության, շատ խիտ երկարավուն ծաղկաբույլերով 5–16 մմ երկարության, 4–9 մմ լայնության: Հասկիկները՝ 4–5 ծաղիկներով, սպիտակ լավիտ: Տերևապտույանները և տերևափթեղները՝ խիտ խամամազառ:

Տարածում: Հայաստանում ևսանդիպում է միայն Երևանի ֆորիս-տիկական շրջանում (Աբմաշի և Երասխի շրջակայք): AOO՝ 8 քառ. կմ: Լոկալիտեթը՝ 1: Տեսակը, բացի Հայաստանից, աճում է Ադրբեյջանում, միջերկրածովյան ավազանի երկրներում, Ասիայում և Հյուսիսային Աֆրիկայում:

Կենսաբանական, Էկոլոգիական և Ֆիզիոգենոլոգիական
առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում ծ. մ.
700–800 մ բարձրությունների վրա, աղակալված հողերում, աղուտ-
ներում: Մայրենի է հունիս–օգոստոս ամիսներին, պտղակալում՝ հու-
լիս–օգոստոսին:

Մասնաճաճակալի գործոններ: Տարածման և բնակության շրջանների սահմանափակություն, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ կապված մելիորացիայի, գյուղատնտեսական հանդակների և ձկնաբուծական արհեստական լճակների ընդարձակման հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության գործողություններ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. Only one small sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². It is situated in the zone of intensive economical activity. The species faces extinction caused by the changes in habitat conditions.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb with branched, procumbent and rooting in the nodes shoots. Stems ascending, up to 30 cm. Leaf sheaths and blades densely villous. Inflorescence very dense, oblong, 5-16 x 4-9 mm. Spikelets 4-5-flowered, villous-white.

Distribution. In Armenia it grows only in Yerevan floristic region (surroundings of Armash and Yeraskh). AOO is 8 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in Azerbaidjan, countries of the Mediterranean Sea basin, Asia, North Africa.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 700–800 meters above sea level, on saline soils and in salt marshes. Flowering from June to August, fruiting from July to August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused generally by amelioration, expansion of arable lands and artificial fishing ponds.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

361. *Aira elegantissima* Schur — Գեղոր նրբազեղ — *Айра изящнейшая*

EN* B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© M. Hassier

Կարեգործիչ: Վասնզված տեսակ է: Լոկալիտետների միջև տարածությունը 285 կմ է: Ընդ որում, տարածման և բնակության շրջանները՝ քիչ, քան 10 քառ. կմ: Քանի որ տեսակի տարածման հիմնական մասը գտնվում է Հայաստանից դուրս, հետևաբար սպառնալիքի կատեգորիան նվազեցվում է մինչև EN:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Մյուս խառնուրդի քարակ հարթ մինչև 40 սմ բարձրությամբ ցողուններով: Տերևապատյանները՝ անհարթ, համալայն մինչև հիմքը ճեղքված: Շաղկարույր՝ հուրանը 3–10 սմ երկարության, փռված ճյուղիկներով: Հասկիկները՝ 2 ծաղիկներով: Մտորին ծաղկային թեփը՝ 1,5 մմ երկարության, գորշավուն, ծնկածն քիստով:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է Իջևանի (Բագրատաշենի շրջակայք) և Մեղրու (Ագարակի շրջակայք) ֆորիստիկական շրջաններում: AOO՝ 8 քառ. կմ: Լոկալիտետները՝ 2: Հայաստանից բացի տեսակը աճում է Անդրկովկասում, Եվրոպայում, միջերկրածովյան ավազանում, Հյուսիսային Իրանում, Միջին Ասիայում: Ներմուծված է Հյուսիսային Ամերիկա:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ստորին լեռնային գոտում ծ. մ. 400–1000 մ բարձրությունների վրա, ավազոտ տեղերում, քարքարոտ լանջերին, շիրջակում և նոսրանտառներում: Շաղկում է ապրիլ–մայիս ամիսներին, պտղաբերում՝ մայիս–հունիսին:

Սահմանափակող գործոններ: Տարածման և բնակության շրջանների սահմանափակություն, աճելավայրերի կորուստ կամ դեգրադացիա՝ կապված գյուղատնտեսական հանդակների ընդարձակման և լեռնանտառաբնակային արդյունաբերության գործունեության ինտենսիվացման հետ:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության միջոցառումներ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել արարչային վիճակի մոնիթորինգ, ստեղծել նոր ԲՀՊՏ Ագարակ բուսականի (Մեղրու շրջան) շրջակայքում:

Category. Endangered species. The distance between the locations is 285 km, whereas the extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The general area of distribution of the species is situated beyond the borders of Armenia, thus the category of threat has been downgraded to EN.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Annual herb with thin smooth stems up to 40 cm. Leaf sheaths scabrous, splitted almost to the base. Panicle 3–10 cm long, with diffuse branches. Spikelets 2-flowered. Lemma 1,5 mm long, grayish-brown; awn geniculate.

Distribution. In Armenia it occurs in Idjevan (Bagratashen surroundings) and Meghri (Agarak surroundings) floristic regions. AOO is 8 km², the number of locations is 2. Besides Armenia the species grows in Transcaucasia, Europe, Mediterranean Sea basin, North Iran, Middle Asia. The species is introduced into North America.

Ecological, biological and phytocenological peculiarities. Grows in lower mountain belt, at the altitudes of 400–1000 meters above sea level, in sandy places and stony slopes, in the shiblak and open forests. Flowering from April to May, fruiting from May to June.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, loss/degradation of habitats caused by expansion of arable lands and the intensity of mining activities.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state, establishment of new specially protected nature area in the surroundings of Agarak settlement (Meghri region).

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.

Цвелев Н.Н. 2006. Род *Aira*. Конспект флоры Кавказа, 2: 297. Санкт-Петербург.

Габриэлян Э.Ц. 2009. Род *Aira*.

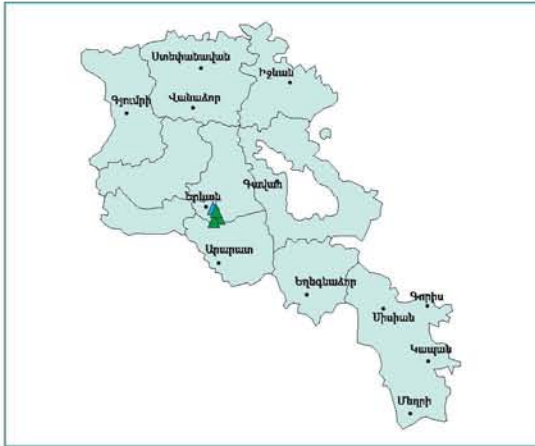
Флора Армении 11: 192–193.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

362. *Amblyopyrum muticum* (Boiss.) Eig — Բթաթնփուկ անրիսար — Тупочешуйник безостый

CR B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.

Красная книга Армянской ССР. 1989: 193–194. Ереван.

Цвелев Н. Н. 2006. Род *Amblyopyrum*. Конспект флоры Кавказа, 2: 260. Санкт-Петербург.

Назарова Э. А. 2009. Род *Amblyopyrum*.

Флора Армении 11: 85–86.

Հաղմով՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush

Կարեգործիչ: Կրիստիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայացանի է ընդամենը մեկ ոչ մեծ պոպուլյացիա: Տարածման և բնակության շրջանները՝ քիչ, բան 10 քառ. կմ: Տեսակին սպառնում է անհետացում՝ կապված բնակության միջավայրի պայմանների փոփոխության հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 1՝ ոչնչացման անմիջական սպառնալիքի ենթակա կարգավիճակով:

CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավերժացման ընդգրկված չէ:

Նկարագրություն: Միամյա ուղիղ կանգնած խոտաբույս՝ մինչև 90 սմ բարձրությամբ: Ցողունները՝ մերկ, հարթ: Տերևապատյանները՝ համարյա մինչև հիմքը ճեղքված: Ընդհանուր ծաղկաբույլը՝ նեղ-գծային հասկերը՝ 20–30 սմ երկարության, 3–4 մմ լայնության, կազմված 10–20 հասկիկներից: Հասկիկի առանցքը չի բաժանվում առանձին մասերի: Հասկիկները՝ 5–9 ծաղիկներով, 8–15 մմ երկարության: Հասկիկային և ծաղկային թևերը՝ անթիսա:

Տարածում: Հայաստանում հանդիպում է միայն Երևանի ֆորիստիկական շրջանում (վայրի ցարենների աճեղավայրեր Ողջաբերդ գյուղի շրջակայքում). AOO՝ 8 քառ. կմ: Լոկալիտետը՝ 1: Տեսակը, բացի Հայաստանից, աճում է նաև Անատոլիայում:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է միջին լեռնային գոտում ծ. մ. 1300–1400 մ բարձրությունների վրա, չոր քարքարոտ և կավային լանջերին, տափաստանային բուսականության մեջ: Մտնում է հունիսին, պտղակարում՝ հունիս–հուլիսին:

Մահմանափակող գործոններ: Տարածման և բնակության շրջանների սահմանափակություն, կլիմայի փոփոխություն:

Պահպանության միջոցառումներ: Պոպուլյացիան պահպանվում է «Էրեբունի» պետական արգելոցում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. Only one small sub-population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species faces extinction caused by the changes in habitat conditions.

It was included in the first edition of the Red Data Book of Armenia under Category 1: Endangered species.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Annual erect plant with glabrous smooth stems up to 90 cm. Leaf sheaths splitted almost to the base. Spikes narrowly linear, 200–300 x 3–4 mm, with 10–20 spikelets; rachis not dividing into rachillas. Spikelets 5–9-flowered, 8–15 mm long. Glumas and lemmas awnless.

Distribution. In Armenia it grows only in Yerevan floristic region (habitats of wild wheat in the neighborhoods of Voghchaberd village). AOO is 8 km², the number of locations is 1. Besides Armenia the species grows in Anatolia.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in middle mountain belt, at the altitudes of 1300–1400 meters above sea level, on dry stony and clay slopes, among steppe vegetation. Flowering in June, fruiting from June to July.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, climate change.

Conservation actions. The population is conserved in “Erebuni” State Reserve. Necessary: monitoring of the population state.

363. *Bromopsis gabrielianae* Ogan. — Բրոմոպսիս Գաբրիելյանի — Кострея Габриэляна

CR B 1 ab(iii) + 2 ab(iii)

© ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիում
© Herbarium of the Institute of Botany of NAS of Armenia

Կարեգործիչ: Կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ է: Հայաստանի էնդեմիկ է: Հայտնի է ընդամենը մեկ պոպուլյացիա, որի տարածման և բնակության շրջանները՝ քիչ, քան 10 քառ. կմ: Տեսակին սպառնում է անհետացում՝ կապված կլիմայի փոփոխության պատճառով առաջացած աճելավայրերի պայմանների փոփոխության հետ:

Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված չէր:

Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում:

Նկարագրություն: Բազմամյա խոտաբույս՝ կարճ փայտացող մուգ դարչնագույն կոճուրմառավ: Ցողունները՝ ուղիղ կանգնած, 20–60 սմ բարձրության, մերկ, քիսկապոյտ, հիմքում՝ փաթափված մահացած տերևապատյանների ճեղքված մնացորդներով: Մտակարայքը՝ ուղիղամասն, սեղմված, սակավահասկիկ, 3–10 սմ երկարության: Մտքին ծաղկային թեփերը՝ բարակ քիստով 2–5 մմ երկարության:

Տարածում: Հանդիպում է միայն Չանգեզուրի ֆորիստիկական շրջանում (լեռնագագաթ՝ Կապուտջուղ): АОО՝ 4 քառ. կմ: Լուկալիտետը՝ 1:

Կենսաբանական, էկոլոգիական և ֆիտոցենոլոգիական առանձնահատկություններ: Աճում է ալպյան գոտում ծ. մ. 3300–3500 բարձրությունների վրա, քարաթափվածքների, քարացանների վրա, ժայռոտ տեղերում: Մտկում է հուլիսին, պտղաբերում՝ օգոստոսին:

Սահմանափակող գործոններ: Տարածման և բնակության շրջանների սահմանափակություն, կլիմայի փոփոխություն:

Պահպանության միջոցառումներ: Պահպանության միջոցառումներ չեն իրականացվում: Անհրաժեշտ է իրականացնել պոպուլյացիայի վիճակի մոնիթորինգ:

Category. Critically endangered species. Endemic of Armenia. Only one population is known. The extent of occurrence and the area of occupancy are less than 10 km². The species faces extinction caused by the changes in the habitat conditions in the result of climate change.

It was not included in the first edition of the Red Data Book of Armenia.

It is not included in the Annexes of CITES and that of the Bern Convention.

Description. Perennial herb with short, lignose, dark brown rhizome. Stems glabrous, glaucescent, erect, 20–60 cm, at bases covered with splitted sheaths of dead leaves. Inflorescence racemiform, compressed, 3–10 cm long, with few spikelets. Lemma with awn 2–5 mm long.

Distribution. In Armenia it grows only in Zangezur floristic region (mountain Kaputdjugh). АОО is 4 km², the number of locations is 1.

Ecological, biological and phytocoenological peculiarities. Grows in alpine belt, at the altitudes of 3300–3500 meters above sea level, on screes, in rocky places. Flowering in July, fruiting in August.

Limiting factors. Restricted extent of occurrence and area of occupancy, climate change.

Conservation actions. No conservation actions. Necessary: monitoring of the population state.

Սկզբնաղբյուրներ/References

Հայաստանի ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հերբարիումի նյութեր

Herbarium materials of the Institute of botany of NAS RA.

Цвелев Н. Н. 2006. Род *Bromopsis*. Конспект флоры Кавказа, 2: 279–283. Санкт–Петербург.

Оганесян М. Э. 2009. Род *Bromopsis*. Флора Армении 11: 133–149.

Կազմող՝ Գ. Մ. Ֆայվուշ

Compiler G. M. Fayvush